

Romuald Galster

Nowe przepisy o opłacie skarbowej : (krótka informacja)

Palestra 2/3-4(7), 56-61

1958

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ROMUALD GALSTER

Advokat

Nowe przepisy o opłacie skarbowej (krótka informacja)

Z dniem 19 stycznia 1958 r. weszły w życie nowe przepisy o opłacie skarbowej. Zawiera je: 1) ustawa z dnia 13 grudnia 1957 r. o opłacie skarbowej (Dz.U. z 1958 r. Nr 1, poz. 1), 2) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 1957 r. w sprawie szczegółowego określenia przedmiotów opłaty skarbowej, stawek opłaty oraz zwolnień od tej opłaty (Dz.U. z 1958 r. Nr 1, poz. 3) i 3) zarządzenie Ministra Finansów z dnia 11 stycznia 1958 r. w sprawie pobierania i uiszczania opłaty skarbowej oraz prowadzenia rejestrów opłaty skarbowej (Mon. Pol. Nr 3, poz. 12). Ponadto w zakresie opłaty skarbowej obowiązują nadal przepisy zawarte w innych aktach prawnych, a w szczególności przepisy: 1) art. 186 dekretu z dnia 16 maja 1946 r. o postępowaniu podatkowym (Dz.U. z 1957 r. Nr 7, poz. 25), 2) § 61, 62, 64 i 65 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 7 września 1951 r. w sprawie wykonania dekretu o zobowiązaniach podatkowych (Dz.U. Nr 50, poz. 362 z późniejszymi zmianami), 3) przepisy zarządzenia Ministra Finansów z dnia 27 maja 1952 r. w sprawie ustalania zobowiązań podatkowych od niektórych danin publicznych w trybie wymiaru doraźnego (Mon. Pol. Nr A-51, poz. 695) oraz 4) zarządzenie Ministra Finansów z dnia 19 lutego 1953 r. w sprawie ustalenia wzorów znaków podatkowych (Mon. Pol. Nr 22, poz. 277).

Układ nowych przepisów o opłacie skarbowej, dzięki przyjętej w nich systematyce, jest bardziej przejrzysty niż układ przepisów dotychczasowych. W szczególności ustawa z dnia 13 grudnia 1957 r. zawiera ogólne przepisy z dziedziny opłaty skarbowej oraz podstawowe zwolnienia od opłaty, rozporządzenie zaś Rady Ministrów określa szczegółowo przedmioty opłaty skarbowej, ustalając zarazem wysokość stawek opłaty od poszczególnych przedmiotów opłaty oraz niektóre dalsze zwolnienia od opłaty, a zarządzenie Ministra Finansów normuje głównie stronę tech-

niczną poboru opłaty. Stroną techniczną poboru opłaty zajmują się także wspomniane wyżej przepisy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 7 września 1951 r., wydanego na podstawie dekretu o zobowiązaniach podatkowych, oraz przepisy zarządzenia Ministra Finansów z dnia 27 maja 1952 r., wydanego na podstawie dekretu o postępowaniu podatkowym. Ta okoliczność, że normy dotyczące poboru opłaty zawarte są nie w jednym, lecz w kilku aktach prawnych, stwarza nieraz pewne niedogodności w praktycznym ich stosowaniu. Znajduje to jednak uzasadnienie w ogólnych kryteriach przyjętych przy podziale całokształtu naszego ustawodawstwa o daninach publicznych na określone człony, a mianowicie: na dziedzinę zobowiązań podatkowych wspólną dla wszystkich podatków i opłat, na odrębne akty prawne zawierające normy prawa materialnego dla każdej daniny z wyjątkiem tych norm, które zostały już objęte dziedziną zobowiązań podatkowych, oraz na wspólne dla wszystkich danin (podatków i opłat) dziedziny prawa formalnego (postępowania podatkowego), prawa egzekucyjnego i prawa karnego skarbowego.

Jeśli chodzi o stronę merytoryczną nowych przepisów o opłacie, w szczególności przepisów ustawy, to zawierają one ogólne ramowe zasady określające przedmiot opłaty oraz górne granice stawek opłaty w poszczególnych grupach przedmiotów opłaty skarbowej. Szczegółowe dyspozycje w tym zakresie określa, według ustawy, Rada Ministrów w drodze rozporządzenia. Rady narodowe powiatu (miasta) upoważnione są do obniżania lub podwyższania stawek opłaty o 10%, podwyższenie jednak opłaty nie może przekraczać górnych ustawowych stawek opłaty. Ponadto ustawa normuje sprawy dotyczące:

- 1) obowiązku podatkowego. W szczególności ustawa określa osoby, na których ciąży obowiązek uiszczenia opłaty; m.i. jednostki uspołecznione mają także obowiązek uiszczania opłaty od niektórych zezwoleń oraz za informacje adresowe uzyskiwane od organów MO (5 zł), jak też za informację udzielane przez Biuro Adresowe Komendy Głównej MO (10 zł);
- 2) powstania obowiązku uiszczenia opłaty;
- 3) zasadniczych zwolnień od opłaty; zwolnienia te dotyczą m.i. podań, zaświadczeń, zezwoleń i pełnomocnictw;
- 4) obowiązku poboru opłaty; w szczególności ustawa określa osoby, na których ciąży obowiązek obliczenia i pobrania opłaty;
- 5) obowiązku sprawdzenia prawidłowości poboru opłaty. Obowiązek ten spoczywa m.i. na pracownikach jednostek uspołecznionych w stosunku do podlegających opłacie pism stwierdzają-

cych czynności cywilnoprawne, a przedstawianych tym pracownikom w związku z załatwianymi przez nich sprawami; przyjąć przy tym należy, że za niewykonanie tego obowiązku i załatwienie sprawy mimo brakującej opłaty pracownicy odpowiadają tak, jak za niewykonanie lub zaniedbanie swych obowiązków służbowych związanych z ich stanowiskiem pracy;

- 6) zwrotu pobranej opłaty;
- 7) niepobierania opłaty skarbowej od podań i zaświadczeń, jeżeli podlegają one opłatom specjalnym.

Jeśli chodzi o rozporządzenie Rady Ministrów, to rozporządzenie to — wzorem ustawy — wymienia 5 grup przedmiotów podlegających opłacie, a mianowicie:

- 1) podania i załączniki do podań wnoszone do organów władzy i administracji państwowej,
- 2) czynności urzędowe,
- 3) świadectwa,
- 4) zezwolenia podejmowane bądź wydawane na wniosek osób zainteresowanych przez organy władzy i administracji państwowej,
- 5) pisma stwierdzające określone czynności cywilnoprawne, a w szczególności rachunki, weksle, przekazy, pełnomocnictwa, poręczenia, ustanowienie hipotek, dokumenty przewozowe oraz umowy majątkowe małżeńskie.

Rozporządzenie poświęca każdej z tych pięciu grup przedmiotów opłaty odrębny kolejny rozdział (od I do V), określając szczegółowo dany przedmiot opłaty, stawkę opłaty oraz zwolnienia w danym przedmiocie opłaty. Z przyjętego układu wynika, że np. w sprawach dotyczących zakresu działania urzędów stanu cywilnego aktualne są cztery pierwsze rozdziały w zależności od tego, czy chodzi o podania wnoszone do tych urzędów, czy też o ich czynności urzędowe, bądź też o zaświadczenia lub zezwolenia wydawane przez te urzędy.

Podkreślić przy tym należy, że w zakresie podań, zaświadczeń i zezwoleń utrzymano dotychczasową zasadę, i przedmiotem opłaty skarbowej jest z reguły każde podanie wnoszone do organów władzy lub administracji państwowej oraz każde zaświadczenie lub zezwolenie wydane przez te organy. Dlatego również i nowe przepisy (sama ustawa i rozporządzenie), podobnie jak dotychczasowe, przewidują ze względów społecznych i gospodarczych cały szereg zwolnień od opłaty, a zwłaszcza podań dotyczących określonego rodzaju spraw, a także niektórych zaświadczeń i zezwoleń.

W myśl przepisów ustawy opłatę skarbową pobiera się także od podań wnoszonych do przedsiębiorstw i instytucji państwowych oraz organizacji społecznych i zawodowych, jak też od wydawanych przez nie zaświadczeń oraz zezwoleń, jeżeli te przedsiębiorstwa, instytucje i organizacje wykonują czynności organów administracji państwowej (np. od zezwoleń wydawanych przez Narodowy Bank Polski w zakresie przepisów dewizowych lub przez Polski Monopol Loteryjny w zakresie urządzania loterii fantowych).

Stawki opłaty skarbowej od podań, za świadectwa i zezwolenia są zróżnicowane w zależności od rodzaju sprawy, jakiego dotyczy podanie, świadectwo czy zezwolenie. Rozporządzenie wymienia wysokość opłaty dla poszczególnego rodzaju spraw, określając zarazem tzw. stawkę podstawową. Stawka „podstawowa” od podania (§ 1 ust. 1 pkt 9) wynosi 10 zł, za świadectwo (§ 14) — 10 zł i za zezwolenie (§ 33) — 20 zł. Tę podstawową stawkę opłaty stosuje się wówczas, gdy dla danego podania, świadectwa czy zezwolenia, które dotyczą określonego rodzaju sprawy, nie jest przewidziana w rozporządzeniu stawka szczególna.

Jeżeli więc trzeba ustalić obowiązującą stawkę opłaty od wnoszonego podania lub za świadectwo czy zezwolenie, o którego wydanie zainteresowany ubiega się — to, praktycznie biorąc, trzeba najpierw sprawdzić, czy podanie, świadectwo lub zezwolenie (ze względu na rodzaj sprawy) nie korzysta ze zwolnienia od opłaty, a następnie, czy rozporządzenie nie przewiduje stawki szczególnej dla tego rodzaju sprawy. Jeżeli sprawdzenie wypadnie negatywnie, stosuje się stawkę podstawową w wysokości wyżej podanej.

Podaniami, które podlegają opłacie, są również środki odwoławcze i inne środki prawne przewidziane w przepisach o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. z 1928 r. Nr 36, poz. 34) lub podatkowym. Środkami odwoławczymi są odwołania i zażalenia, a do innych środków prawnych należałoby zaliczyć wnioski o wznowienie postępowania. Natomiast wolne są od opłaty podania, których przedmiotem są zażalenia i skargi na czynności organów władzy i administracji państwowej, jak również zawiadomienia o naruszeniu praworządności.

Tryb postępowania z podaniami, od których nie uiszczono należnej opłaty, normują przepisy § 11 zarządzenia Ministra Finansów z dnia 11 stycznia 1958 r. Analogiczny w zasadzie tryb postępowania przewidują także przepisy art. 186 dekretu o postępowaniu podatkowym.

Dość należy, że utrzymany został dotychczasowy przepis stanowiący, iż „nie podlegają opłacie skarbowej podania i załączniki do podań wnoszone do organów władzy i administracji państwowej oraz wydawane

przez nie świadectwa, o ile z mocy odrębnych przepisów prawnych podlegają opłatom na rzecz Państwa (opłaty specjalne) lub są na mocy tych przepisów od tych opłat zwolnione". Typowym przykładem są tu opłaty sądowe pobierane z mocy przepisów o kosztach sądowych. Opłaty sądowe są więc w rozumieniu przepisów o opłacie skarbowej opłatami specjalnymi. Dlatego też nie podlegają opłacie skarbowej podania i wnioski składane do sądów (będących organami władzy państwowej) oraz wydawane przez nie zaświadczenia (wypisy, odpisy, wyciągi i inne dokumenty wydawane na wniosek na podstawie akt), gdyż są one przedmiotem opłat sądowych z mocy przepisów szczególnych, tj. przepisów o kosztach sądowych. Ponieważ jednak nie są przedmiotem opłat sądowych np. potwierdzenia odbioru podań, to potwierdzenia takie, wydawane w postępowaniu sądowym, traktowane są w ramach przepisów o opłacie skarbowej jako zaświadczenia, które podlegają opłacie skarbowej, i to w wysokości 2 zł (§ 13 rozp.; por. także art. 112 przep. o koszt. sąd.).

Inaczej niż w postępowaniu sądowym przedstawia się sprawa opłaty skarbowej od zaświadczeń (dokumentów) wydawanych przez państwowe biura notarialne (notariuszy). Biura te nie są organami władzy lub administracji państwowej i dlatego podlegają opłacie skarbowej wydawane przez notariuszy zaświadczenia, a w szczególności poświadczania zgodności z oryginałem odpisów lub wyciągów. Opłacie skarbowej podlegają także wypisy aktów notarialnych. Dokumenty te podlegają z mocy odrębnych przepisów także opłatom notarialnym. Oznacza to, że dokumenty te podlegają zarówno opłacie skarbowej, jak i opłatom notarialnym.

Według nowych przepisów pobiera się opłatę skarbową także za sporządzone przez tłumacza przysięgłego zaświadczenia o zgodności odpisu tłumaczenia albo odpisu pisma sporządzonego w języku obcym. Należy przypomnieć, że zaświadczenia tłumaczy przysięgłych nie podlegały opłacie skarbowej według przepisów dotychczasowych.

Co się tyczy opłaty od pełnomocnictwa, to opłata ta została utrzymana, jednakże zakres jej został w porównaniu z dotychczasowymi przepisami ograniczony. Dotychczas przedmiotem opłaty było każde pełnomocnictwo, co pociągało za sobą konieczność ustanowienia od tej zasady całego szeregu wyjątków. Obecnie przedmiotem opłaty są tylko dwie grupy pełnomocnictw, a mianowicie:

- 1) pełnomocnictwa ogólne, pełnomocnictwa sporządzone w formie notarialnej lub notarialnie uwierzytelnione (opłata 100 zł) oraz
- 2) pełnomocnictwa szczególne udzielane osobie trudniącej się zastępstwem (opłata 25 zł).

Odpis pełnomocnictwa zaświadczony bądź urzędowo, bądź przez mocodawcę lub pełnomocnika podlega opłacie jak oryginał.

Na równi z pełnomocnictwem traktuje się protokół zastępujący pełnomocnictwo.

Pełnomocnictwo szczególne nie sporządzone w formie notarialnej lub notarialnie nie uwierzytelnione jest przedmiotem opłaty skarbowej tylko wówczas, gdy zostało udzielone osobie trudniącej się zastępstwem (np. adwokatowi). Jeżeli zatem pełnomocnictwo takie zostało udzielone innej osobie, nie podlega ono w ogóle opłacie. Z tego względu nie podlega opłacie np. pełnomocnictwo udzielone przez pracodawcę swemu pracownikowi, gdyż pracownika związanego z pracodawcą umową o pracę i działającego w ramach tej umowy nie traktuje się jako osoby trudniącej się zawodowo zastępstwem.

Od opłaty skarbowej zwolnione są pełnomocnictwa udzielane dalszemu pełnomocnikowi (substytucje) oraz pełnomocnictwa w postępowaniu sądowym, w którym mocodawcy przysługuje zwolnienie od kosztów sądowych, jak również pełnomocnictwa udzielane przez uspołecznione zakłady pracy lub organizacje społeczne radcom prawnym pozostającym w stosunku do nich na podstawie umowy zlecenia (pełnomocnictwa udzielane radcom prawnym, których wiąże umowa o pracę, w ogóle nie są przedmiotem opłaty). Wolne są także od opłaty, tak jak dotychczas, pełnomocnictwa w sprawach karnych i dyscyplinarnych, alimentacyjnych, opieki i przysposobienia oraz w sprawach ubezpieczenia społecznego, zaopatrzenia rentowego i niektórych innych (art. 4 ustawy).

Jeśli chodzi o sposób uiszczania opłaty skarbowej, to stosownie do zarządzenia Ministra Finansów z dnia 11 stycznia 1958 r. oraz zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie dekretu o zobowiązaniach podatkowych opłatę skarbową do wysokości 300 zł uiszcza się znaczkami skarbowymi. Uiszczający opłatę znaczkami naklejają znaczki na podaniu, nie mogą jednak sami tych znaczków kasować na podaniu. Natomiast uiszczający opłatę od pełnomocnictwa naklejają znaczki opłaty na pełnomocnictwie i sami je kasują. Skasowanie znaczków następuje przez opatrzenie ich datą skasowania oraz nazwiskiem lub firmą pracodawcy bądź pełnomocnika.

Informacja niniejsza ogranicza się do zwrócenia uwagi na ukazanie się nowych przepisów o opłacie skarbowej z podaniem niektórych danych ogólnych, a także pewnych szczegółów z zakresu podań, zaświadczeń i pełnomocnictw. Zadaniem tej informacji nie jest dokładne omówienie oraz analiza nowych przepisów o opłacie skarbowej. Omówienie takie wymagałoby ram obszerniejszego artykułu.